

Teljesítés III.

Gyártmány	Termelés 1000 Ft	Munkabér Ft	Munkabér- igényesség	Tervszerű- ségbe beszámít
A	612	59 990	9,8%	612
B	205	12 399	4,2%	200
C	579	22 003	3,8%	200
<i>Összesen</i>	<i>1486</i>	<i>94 401</i>	<i>6,4%</i>	<i>1012</i>

$$\text{tervteljesítés: } \frac{1486}{1200} \times 100 = 123,8\%$$

$$\text{munkabérterv teljesítése: } \frac{94\,401}{94\,401} \times 100 = 100\%$$

$$\text{tervszerűség: } \frac{1012}{1200} \times 100 = 84,3\%$$

A vállalat tervét globálisan túlteljesítette és relatív bérmegetakarítást ért el. A tervszerűség százaléka azonban jelzi hogy ez csak azon az áron történt, hogy a kevésbé munkaigényes cikkeket gyártották. A megtakarítás tehát csak látószólagos.

Teljesítés IV.

Gyártmány	Termelés 1000 Ft	Munkabér Ft	Munkabér- igényesség	Tervszerű- ségbe beszámít
A	1000	98 000	9,8%	800
B	200	8 399	4,2%	200
C	200	7 602	3,8%	200
<i>Összesen</i>	<i>1400</i>	<i>114 001</i>	<i>8,1%</i>	<i>1200</i>

$$\text{tervteljesítés: } \frac{1400}{1200} \times 100 = 116,7\%$$

$$\text{munkabérterv teljesítése: } \frac{114\,001}{94\,401} \times 100 = 120,1\%$$

$$\text{tervszerűség: } \frac{1200}{1200} \times 100 = 100\%$$

Itt valóban hátrányba kerül a vállalat, mert bár tervét túlteljesítette és tervszerűen termelt, a munkaigényesebb gyártmányból történt túlteljesítés miatt beralaptúllépés következett be.

A kérdést csak legegyszerűbb formájában vettem fel. Még számos tényező befolyását meg kellene vizsgálni, így pl. a befejezetlen és félkésztermékek állományának alakulását, a teljesítményszázalékok és az átlagos órabér változását, stb.

Remélem azonban, hogy így is segítségére lehetek az üzemi statisztikusoknak a beralaptúllépés okainak felderítésében és megelőzésében.

Dr. Szendehegyi Benedek
a Magyar Acélárugyár
statisztikusa

A Statisztikai Hivatal és az üzemi statisztikusok kapcsolata a decentralizálás után

Ismeretes, hogy a Népgazdasági Tanács ez év januári határozatában elrendelte a statisztikai rendszer decentralizálását. A Hivatal Ipari Főosztályán a decentralizálás — a Kohó és Gépipari osztály kivételével — szeptember hónapban befejeződött. Vállalati kérdőívek revíziója és feldolgozása többé már nem a Hivatalban, hanem az illetékes minisztériumok iparági főosztályainak statisztikai csoportjainál történik.

A decentralizálás végrehajtásával egyidejűleg jelentősen megváltoztak az Ipari Főosztály feladatai, a Népgazdasági Tanács határozata értelmében a Központi Statisztikai Hivatal legfontosabb feladata a statisztikai munka elvi irányítása, valamint az adatok helyes-

ségének és a statisztika egész szervezeteinek ellenőrzése. Sztálin elvtárs megtanít minket arra, hogy mit jelent helyesen vezetni:

„Helyesen vezetni azt jelenti:

először, hogy megtaláljuk a kérdés helyes megoldását, a helyes megoldást pedig nem lehet megtalálni, ha nem vesszük figyelembe a tömegek tapasztalatát — a tömegeket, amelyek saját bőrükön tapasztalták ki vezetésünk eredményeit;

másodszor, hogy megszervezzük a helyes megoldás kivitelezését, amit azonban nem lehet megtenni a tömegek közvetlen segítségével nélkül;

harmadszor, hogy megszervezzük a megoldás kivitelezésének ellenőrzését,

amit megint csak nem lehet megtenni a tömegek közvetlen segítsége nélkül.¹⁴

Vizsgáljuk meg konkrétan Sztálin elvtárs hármas meghatározását. Vegyük például a termelési statisztika egyik legnehezebb kérdését, a befejezetlen termékállomány meghatározását. Amikor megszerveztük az újfajta iparstatisztikai adatszolgáltatást, minden iparág számára előírtuk a befejezetlen termékállomány változásának jelentését. Az üzemi statisztikusok tapasztalatai vezettek rá, hogy ez a jelentés számos iparágban felesleges, mert a változás havonta jelentéktelen, másutt pedig az adatok megszerzése nehézségekkel jár és az eredmények nem megbízhatók. Különböző módszereket kellett először kidolgozni, hogy az adatok jobbak legyenek. Ma már számos iparágban megtaláltuk az üzemi tapasztalatok alapján a helyes megoldást és a kivitelezés nagyrészt az üzemi statisztikusok jó munkáján múlik. Az ellenőrzésben is fontos szerepük van ezen a téren az üzemi statisztikusoknak, mert állandóan ellenőrizniük kell, hogy az egyszer megállapított módszert következetesen alkalmazzák-e.

Ebből a rövid példából is látható, hogy milyen nagyjelentőségűek Sztálin elvtárs szavai a mi gyakorlatunkban is. Az Ipari főosztály az előtte álló igen nagy feladatokat, az iparstatisztika állandó fejlesztését, népgazdaságunk vezetőinek minden téren való helyes tájékoztatását, csak az üzemi statisztikusok segítségével tudja megoldani.

A megváltozott és megnövekedett feladatok szükségessé teszik, hogy az Ipari Főosztály és az üzemi statisztikusok között újfajta, bizonyos tekintetben az eddigiéknél szorosabb kapcsolat alakuljon ki. Ezideig revízoraink a feldolgozási időszak alatt telefonon úgyszólván naponta érintkeztek az üzemi statisztikusokkal a kérdőívekkel kapcsolatos hibák, problémák miatt. Ez a munka a jövőben a minisztériumokra hárul és így az érintkezésnek ez a formája megszűnik. Ehelyett azonban előadónk az eddiginél sokkal gyakrabban fognak kimenni az üzemekbe, hogy a helyszínen ellenőrzések és segítsék az üzemi statisztikusok munkáját és hogy maguk is tapasztalatokat szerezzenek.

Mit kell tennünk annak érdekében, hogy ez az új kapcsolat az eddiginél szorosabb és termékenyebb legyen?

Elsősorban helyesen kell megszerveznünk az üzemek ellenőrzését. A Szemle multhavi száma ismertette a Szovjetunió Központi Statisztikai Hivatalában lefolyt értekezletet, amely az ellenőrzések hibáival foglalkozott. Ezen az értekezleten rámutattak arra, hogy az ellenőrzések igen gyakran felületesek, nem fedik fel a beszámoló jelentések hibáit és nem leplezik le az engedély nélküli statisztikákat.

Ezek a hibák nálunk még fokozottabb mértékben fennállnak, tehát elsősorban ezeket kell kijavítanunk. Előadónknak alaposan meg kell vizsgálni a meglátogatott üzem egész statisztikai rendszerét, meg kell nézniük az eredeti bizonylatokat, ezek alapján ellenőrizniük kell, hogy a jelentett adatok megfelelőek-e a valóságnak. Fel kell tárniuk minden hiányosságot, hogy ezzel az egész üzem munkáját előbbre vigyék. Az ellenőrzést azonban úgy kell végrehajtaniuk, hogy az üzemek statisztikusai ne csak ellenőrt lássanak előadóikban, aki mindenáron hibát keres; hanem lássák a segítséget, amely az ő munkájukat megjavítja, könnyebbé teszi. Hivatalunk dolgozóinak tanítaniuk kell az üzemi statisztikusokat, meg kell mutatniuk a hibák kijavításának módját, de ugyanakkor tanulniuk is kell tőlük, az ő munkájukon keresztül kell meglátniuk a mi vezetőink hiányosságait és segítségükkel meglátniuk a helyes megoldásokat. Ezek a tennivalók részben a minisztériumban dolgozó statisztikusokra is vonatkoznak, hiszen az üzemek ellenőrzésében nekik is részt kell venniük.

Üzemi statisztikusaink munkájának egyik legfőbb hiányossága, hogy a kérdőívekhez adott indokolásaik, kiértékeléseik nem megfelelőek. Meg kell tanítanunk minden üzemi statisztikust arra, hogy a kérdőívek kitöltésével még egyáltalán nem ér véget a munkájuk, az igazi, az érdemi munka csak akkor kezdődik. A számszerű adatokból kiindulva, részletesen elemezni kell az üzem munkáját, fel kell tárni a termelési terv teljesítésénél a munkafegyelem terén, a beruházásoknál s.b. mutatkozó hiányosságokat. Népgazdaságunk vezetőit csak

úgy tudjuk megfelelően tájékoztatni, ha az üzemi statisztikusok a fontos számadatokon kívül mindenre kiterjedő, a valósághoz szigorúan ragaszkodó kiértékeléseket is adnak. Ugyanúgy szükségük van erre a vállalatok vezetőinek is, mert enélkül megfelelő intézkedéseket tenni, a rájuk bízott vállalatot megfelelően vezetni ők sem tudják. A magyarazgatókat, a tények elferdítését semmiképpen sem szabad eltűnünk. Molotov elvtárs ezzel kapcsolatosan 1937-ben a következőket mondta:

„A mi viszonyaink között annak elnézése, hogy az üzemek és intézmények vezetői félrevezetik az államot, mégha csak azért is, hogy jelentést tegyenek és eldicsekedjenek „sikereikkel”, vagy egyszerűen könnyelműségből — olyan rés, amelyen bedugja áruló mancsát a diverzán, a kártevő és kém, akiknek oly nagy szükségük van vezetőink „megnyerésére”, hogy ártsanak az államnak. Kádereinknek az állam iránti becsületesség szellemében való neveléséért vívott komoly és állandó harc nélkül nem lehet biztosítani a sikert a szocializmus nagy feladatainak megoldásában, nem lehet kiirtani a ragadozó, kispolgári csökevényeket az emberek tudatából.“

Minden üzemi statisztikus munkája közben gondoljon ezekre a szavakra, hivatatlunk dolgozóinak segítségével kíméletlenül mutasson rá a hiányosságokra, jelentéseibe minden körülmények között csak a színtiszta igazságot vegye be.

A Hivatal és az üzemek kapcsolata azonban csak akkor lesz igazán termékeny, akkor fogja elősegíteni a hibák kiküszöbölését és az iparstatisztika továbbfejlesztését, ha ez a kapcsolat nem marad egyoldalú. Nemcsak az elő-

adóknak kell kiszállniuk az üzemekbe, hanem az üzemi statisztikusoknak is fel kell keresniük a Hivatalt — személyesen vagy levelelkel —, ha mindennapos munkájuk közben problémáik támadnak. A felmerülő kérdésekkel a Hivatal minden esetben foglalkozik és levélben, vagy — amennyiben a kérdés közérdekű — az Iparstatisztikai Értesítő hasábjain válaszol.

Elvárjuk azonban azt is, hogy a statisztikusok aktívan vegyenek részt a statisztika elméletének és gyakorlatának továbbfejlesztésében is és tapasztalataikat minél szélesebb körben továbbadják. Az Iparstatisztikai Értesítő minden ilyen írásnak helyt ad. Így pl. feltétlenül újat jelentett az iparstatisztikában a Ganz Vagongyár statisztikai brigádjának elemzése a munkaidő-kihasználással kapcsolatban és Szendehelyi Benedek, a Magyar Acélárugyár statisztikusa is egy eddig elhanyagolt szempontra hívta fel a figyelmet, amikor rámutatott a gyártmányok munkai igényességének és a beralap-ellenőrzésnek összefüggéseire. Abban is biztosak vagyunk, hogy az ismertetett pályázatokban összegyűjtött tapasztalatok is hasznosak voltak valamennyi statisztikus részére.

A Statisztikai Szemle célja, hogy a vállalati statisztikusok lapja is legyen. A statisztikusok ezért nemcsak olvasói, hanem munkatársai, szerkesztői is kell, hogy legyenek. Ezáltal válik a legszorosabbá a Hivatal és a statisztikusok kapcsolata, így segíthetjük elő a statisztika fejlesztését és így válik a statisztika alkalmassá arra, hogy az egyre növekvő feladatokat hiánytalanul megoldva hozzájárulhasson a szocializmus mielőbbi felépítéséhez hazánkban. *Pusztai Béla*

Az áruterelés és a befejezetlen termékek összefüggéséről

Ezévi termelésünk eddigi eredményeinek elemzése azt mutatja, hogy az iparban, de különösen a nehéziparban, a befejezetlen termékek állománya a készáruk rovására nagyobb mértékben növekedett amint azt a termelés folyamatosságának és fejlesztésének biztosítása megkövetelné.

Az áruterelés jelentősége a szocializmus építésében döntő fontosságú. A ki-

bocsátott áru beruházási célokat szolgál, vagy más vállalatoknál kerül felhasználásra, vagy pedig közvetlen fogyasztásra kerül. A beruházások megvalósítása, a vállalatok közötti együttműködés, a fogyasztói igények kielégítése tehát csak akkor lehetséges, ha az áruterelés csak akkor lehetséges, ha az áruterelés tervét részleteiben (tervszerűen) és